

La gènesi

L'any 1922, Tarragona era una ciutat de 27.800 habitants que concentrava la capitalitat provincial administrativa, militar i eclesiàstica.

El 23 de maig de 1922 la Gaceta de Madrid publicava el Reial Decret del Ministeri d'Hisenda pel qual s'autoritzava a la Compañia Arrendataria de Tabacos la construcció d'una nova fàbrica a Tarragona.

L'1 de juliol de 1923 se celebrava l'acte solemne de col·locació de la primera pedra, amb la benedicció del cardenal Vidal i Barraquer, la participació del director gerent de l'empresa, Francisco Bastos, i l'alcalde, Josep Mullerat, i la presència de les autoritats civils.

El 3 de juliol de 1923 s'iniciaven les obres i quedava al descobert la importància de la necròpolis paleocristiana, la qual cosa comportà el desplaçament cap al sud de l'emplaçament inicial de la fàbrica.

Durant quatre anys, amb una mitjana d'uns mil obrers i la direcció del que fou el primer director, l'enginyer Josep Tulla Planella, es construí la fàbrica, amb un cost total de més de 10,5 milions de pessetes. Tanmateix, tot i que l'any 1927 l'obra principal havia finalitzat, la fàbrica no es considerarà totalment enllestida fins al juny de 1931, després de reparar els desperfectes ocasionats per la riuada del Francolí de la nit del 18 d'octubre de 1930.

Exposició:

LA FÀBRICA DE TABACS DE TARRAGONA:
LA TABACALERA
90 anys de la col·locació de la primera
pedra (1923-2013)

Oberta des del dia 16 d'octubre de 2013
fins al dia 16 de març de 2014
Horari de 8,30 h a 14,30 h

L'Arxiu

Avinguda Vidal i Barraquer, s/n
Magatzem 2 Segona Planta
Espai Tabacalera
43005 Tarragona

 <http://arxiu.tarragona.cat>
 arxiu@tarragona.cat
 977 296 230

LA FÀBRICA DE TABACS DE TARRAGONA:
LA TABACALERA
90 anys de la col·locació de la
primera pedra (1923-2013)

Inici i desenvolupament de la producció

L'any 1932, s'iniciava finalment la producció, molt per sota de la potencialitat i capacitat de les instal·lacions. Només es comptava amb 32 operàries i 4 mecànics, que utilitzaven unes quantes màquines de lligar *Rapid* que elaboraven 40 cigarrets per minut. Dos anys més tard, però, ja hi treballaven 58 dones i 44 homes que manipulaven 54 tones de tabac. Tarragona tenia en aquells moments 31.322 habitants.

L'any 1937 s'instal·laren 22 màquines *Rapid* més. L'amenaça dels bombardeigs de l'aviació franquista sobre la ciutat obligarà a traslladar i repartir tota la maquinària industrial i bona part dels treballadors entre Vic i Sabadell. De fet, les dependències de la fàbrica van patir l'impacte de més de trenta bombes. En el bombardeig del 13 de gener de 1939, el pavelló de la Direcció es veurà greument afectat i dos carabiners que es troben a l'interior perdran la vida.

Entre 1947 i 1954, la Fàbrica de Tabacs de Tarragona, que pertany a Tabacalera S.A., nova denominació de l'empresa, es reforçarà amb material i maquinària sobrant d'altres fàbriques, principalment de la de Sant Sebastià. Aquest fet permetrà a la fàbrica de Tarragona adoptar un doble torn de producció, i passar d'una plantilla de 150 treballadors a una de 800, amb un increment del valor de producció mensual de 270.000 a 70 milions de pessetes, és a dir, 870 milions de pessetes l'any.

Les xifres d'aquesta fase expansiva eren prou significatives: les màquines elaboraven 1.500 cigarrets per minut i la producció diària total sobrepassava les 26 tones de tabac. Com a mostra de reconeixement a l'esperat desenvolupament, l'abril de 1956 l'Ajuntament de Tarragona atorgava la Medalla de Plata de la ciutat a la Fàbrica de Tabacs.

De la màxima capacitat al tancament

L'any 1964, la Fàbrica de Tabacs de Tarragona esdevé el primer de tots els centres productors de Tabacalera S.A. a Espanya. A conseqüència d'aquest meteòric desenvolupament, l'any 1966 la fàbrica tarragonina serà la primera a comptar amb una planta de batuda de tabac que elabora la llavor d'una marca emblemàtica: Ducados. La població de Tarragona ja sobrepassava els 52.000 habitants.

A finals dels anys seixanta s'iniciarà la producció de tabacs sota la marca Bisonte, i l'any 1970 es registrava la xifra mensual de 30 milions de paquets de tabac. Quatre anys més tard, l'Ajuntament de Tarragona concedia la Medalla d'Or de la ciutat a la Fàbrica de Tabacs.

A mitjan dels anys vuitanta, les instal·lacions tarragonines ja comptaven amb màquines que lligaven 5.000 cigarrets per minut. L'any 2003, quan Altadis S.A., fusió de les empreses Tabacalera i Seita, comunica la decisió de tancar la planta, la plantilla ja s'havia reduït a 250 treballadors que mantenien el nivell de producció, principalment de les marques Ducados, Fortuna i Nobel.

La vida social dels treballadors

Quinze anys després de l'inici de la producció a la fàbrica de Tarragona de la Compañia Arrendataria de Tabacos, en concret el 20 d'octubre de 1947, es constituïa el Grup d'Empresa Tabaquera.

Entre les activitats més destacades que ha desenvolupat el Grup d'Empresa Tabaquera al llarg de la seva existència, cal esmentar les celebracions de la seva patrona, santa Rosa de Lima, i el repartiment de joguines a càrrec dels Reis Mags. També les celebracions artístiques que els treballadors escenificaven a l'antic camp del Gimnàstic, a la plaça de toros o al Teatre Metropol.

En l'àmbit cultural, cal assenyalar les actuacions de l'Orfeó Tabaquera, el grup de teatre, la biblioteca amb més de 6.000 volums i la convocatòria dels concursos de fotografia des de l'any 1961, de redacció en català i castellà i de cinema amateur.

La pràctica de l'esport també ha tingut molta acceptació entre els treballadors del Grup d'Empresa Tabaquera: hoquei sobre patins, futbol, pesca, tennis de taula, tennis, tir al plat i, especialment, els escacs.

